

LANDBRUKSPLAN OPPDAL

2023 – 2033

Utkast til høring - februar 2023

Landbruksplan – en viktig temaplan for Oppdal

Det er 596 landbrukseiendommer i Oppdal kommune. Disse landbrukseiendommene er grunnlag for all annen utvikling i bygda, og ikke minst grunnlag for matproduksjon. I strategisk næringsplan for Oppdal 2019-2030 er landbruk ett av fem satsingsområder for næringsutvikling i kommunen.

Dette er 5. generasjon landbruksplan i Oppdal kommune, siden første utgave i 1999. Landbruksplanen skal gi innspill til arbeidet med revidering av kommuneplanen, både samfunnsdel og arealdel. Landbruksplanens tiltaksdel gjenspeiler behov på kort og lang sikt for å oppnå hovedmål og delmål. Ikke minst skal landbruksplanen gi en lokal jordvernstrategi, etter mal fra regjeringen av 21.05.2021.

FN har som minste mål at det må produseres 50 % mer mat i verden innen 2050. Norge er den del av verden som klimatisk kommer gunstig ut for fortsatt matproduksjon, og landbruksnæringen i Oppdal strekker seg langt for å oppfylle dette på beste måte.

Norges matsikkerhet hviler på 3 pilarer (Nibio 2022):

1. Kontinuerlig, stabil produksjon av mat og fôrvarer
2. Ivaretagelse av produksjonsgrunlaget
  - a) Arealene – jordsmonnets produktivitet
  - b) Vannressursene – kvalitet og mengde
  - c) Planter og dyr – de genetiske ressursene
3. Velfungerende handelssystemer

Regjeringen varslet i mars 2022 en vesentlig styrking av jordvernet og sikre jordvern som et overordnet hensyn i arealforvaltningen.

Kort oppsummert av Nibio sin rapport 72/2021: Jordvern er en forutsetning for bærekraftig utvikling; jord i god tilstand er en forutsetning for å oppnå 13 av FN sine 17 bærekraftsmål. Løsningen befinner seg lokalt – på en gård. Ta vare på bønder i alle land!

Organisering:

Oppdal Kommunestyre vedtok planstrategi for perioden 2020-2023 i sak 20/42 i møte 20.05.2020. I denne ligger revidering av Landbruksplan som en viktig del av Oppdal kommunes plansystem.

Styringsgruppe for arbeidet er Landbruksrådet: Oppdal og Lønset bondelag, Oppdal bonde- og småbrukerlag, Oppdal sau og geit, Oppdal produsentlag, Oppdal og Rennebu skogeierlag og kontaktperson for ammeku/storfe-produsenter. Styringsgruppen har hatt ..... møter.

Det ble arrangert 5 grendamøter i mars 2022, med til sammen 65 deltakere. Mange gode diskusjoner og innspill, i tillegg har det kommet mange innspill gjennom brukerundersøkelser i 2019 og 2021. Innspillene er samlet i tiltaksdelen.

Planen har vært på høring i tidsrommet ....., og det er kommet inn ..... høringsuttalelser.

Landbruksplanen ble vedtatt i Utvalg for bygg- og arealplansaker ..... og Oppdal Kommunestyre .....

LANDBRUKET I OPPDAL

Tall fra Norsk institutt for bioøkonomi viser at Oppdal er den nest største landbrukskommunen i sørdelen av Trøndelag med en direkte verdiskaping, bruttoprodukt jordbruk (inkl pelsdyr) på 118,8 millioner kr i 2015. Bruttoproduct primærproduksjon, det vil si inkludert skogbruk, tilleggsnæring og reindrift var 132,4 millioner kr i 2015. Med 74.000 dekar dyrka jord og innmarksbeite er Oppdal den største jordbrukskommune arealmessig i sørdelen av fylket. (Det kommer ny verdivurdering innen april 2023)

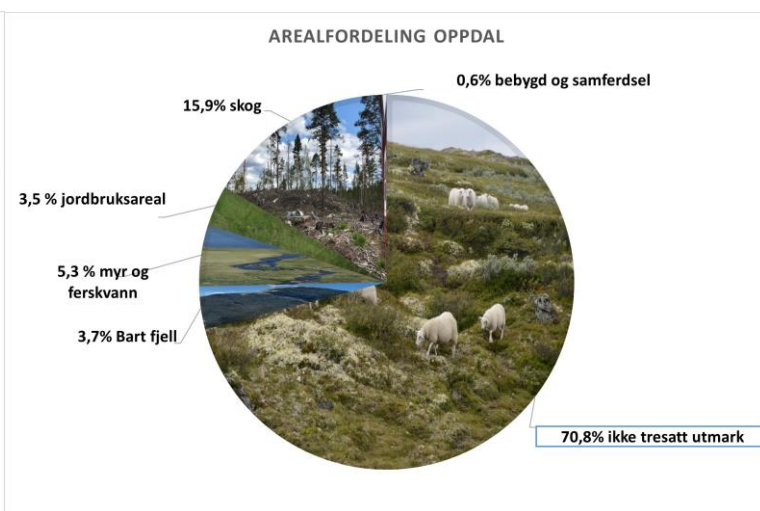
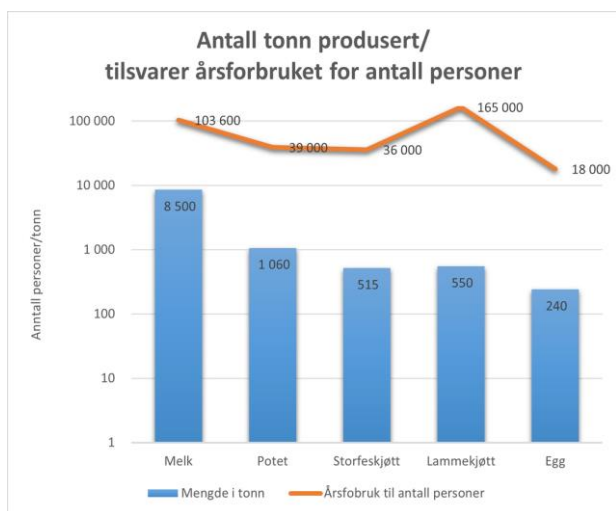
70 % av kommunens areal er utmark og en viktig ressurs i Oppdal, dyrka mark utgjør bare 1,8 % av kommunens totalareal. Dagens beitedyr henter ut føreheter for kr. 21 millioner i løpet av en beitesommer. Det er i utmarka det største potensialet for økt matproduksjon ligger. Vegetasjonskartleggingen (NIBIO 2015) viser at det er plass for mer dyr i utmark.

Bonden har VERDENS VIKTIGSTE YRKE – og skal være STOLT over arbeidet sitt. Det ene er de gode naturprodukter som produseres i form av melk, kjøtt, egg, ull, skinn, poteter, grønnsaker - men og de indirekte verdier som produksjon av kulturlandskap, sætermiljø, trivsel og arbeidsplasser. En primærprodusent generer i snitt 2,5 stillinger i sekundærleddet. Oppdal har nå 190 aktive gardsbruk og dermed ca 475 andre sysselsatte som er avhengig av et aktivt landbruk.

Matproduksjon i Oppdal (tall fra 2021) viser at det produseres til sammen 10.865.000 kg melk, kjøtt, egg og poteter. En oppdaling har et årsforbruk på 152,3 kg av disse varene, alle 7000 innbyggerne har bruk for 1.066.100 kg. Oppdal er en eksportkommune og lager 10 ganger mer mat enn vi selv har bruk for. Endring i klima der sommersesongen strekker seg i begge retninger gjør at også grønnsakdyrking lar seg gjøre i større skala etter hvert – en spennende utvikling.

Arealressursen er viktig for jord og skogbruk. Oppdal har de siste fem år (2017-2021) vedtatt omdisponering av 97,8 dekar fulldyrka jord og 46,4 da dyrkbar jord til andre formål (fritidsbebyggelse, samferdsel og bolig). I samme periode er det godkjent nydyrkingsplaner for 634 dekar.

Skogbruket er en viktig næring i karbonkretsløpet, og i 2021 ble det en rekordhøy avvirkning på 16000 m³. 164 landbrukseiendommer fikk ny skogbruksplan i 2022, noe som kvalifiserer disse eiendommene for å levere virke/tømmer til industrien. Teigstrukturen i skogen i Oppdal fordrer godt samarbeid for å kunne forvalte og utnytte skogressursen på en god og lønnsom måte.

Visjon: Oppdal – levende kulturlandskap er levende landbruk

Hovedmål:

Landbrukets mangfold skal bevares og utvikles som bærebjelke for et aktivt kulturlandskap, bosetting og bærekraftig verdiskaping.

Delmål

1. Landbruksnæringa i Oppdal skal være attraktiv, lønnsom og bærekraftig.
2. Økt produksjon av mat og økt bruk av lokale råvarer og ressurser for å øke verdiskapingen i Oppdal.
3. Bevisst styring av arealbruken gjennom arealplanlegging og saksbehandling for å ivareta kulturlandskap, naturverdier og næringsgrunnlaget på en god måte.
4. Ta vare på gode bosteder og ei levende bygd ved å fokusere på de menneskelige ressursene, felles kulturarv og livsmiljø.
5. Øke fokus på kunnskap, samhandling og rekruttering i næringa, og i samarbeid med øvrig næringsliv.
6. Landbruket i Oppdal skal arbeide for bedre klima og miljø.
7. Vi bygger opp en bærekraftig skogressurs, som gir grunnlag for økt råstoffuttak og verdiskaping
8. Ta vare på den utmarksbaserte matproduksjonen, og sikre landbrukets utnyttelse av utmarksområdene.

JORDVERNSTRATEGI - OPPDAL KOMMUNE

jfr. Delmål 3

Fulldyrka og overflatedyrka jord i Oppdal er i 2021 på 42327 dekar og utgjør 1,8 % av kommunens totalareal. Innmarksbeite i Oppdal er på 30301 dekar, tilsvarende 1,3 % av kommunens totale areal på 2274 km².

1. Nullvisjon på nedbygging/omdisponering av fulldyrka og overflatedyrka jord til andre formål enn landbruk
2. Restriktiv omdisponering av dyrkbar jord og innmarksbeite
3. Dersom det i kommuneplan/reguleringsplan eller ved omdisponering etter jordlovens § 9, gis tillatelse til omdisponering av dyrka/dyrkbar jord til andre formål enn landbruk – skal det stilles krav om konsekvensutredning og matjordplan.

Matjordplan - definisjon og vilkår:

Krav om jordflyttingsplan som på grunnlag av jordprøver, jordprofil med mer avklarer hvordan matjorda på best mulig kan flyttes til et nydyrkingsfelt. Jordprofilet må deles inn i sjikt og flyttes sjiktvis. Planen må også inneholde vurderinger av nydyrkingsfeltet og jordsmonnet der, og hvilken avlingsfordel det kan medføre å få flyttet den aktuelle matjorda dit. Det må settes krav om at planen følges opp i felt, slik at gjennomføringen blir i tråd med planen.